

Alikantės lituanistinės mokyklos „Draugystė“ vadovė Elena Vaičiulytė: „Mūsų bendrystė ir bendradarbiavimas vardan bendro tikslo yra didžiulė dovana“

Deimantė ŽUKAUSKIENĖ

Sunku būtų surasti tokį kraštą, kuriame nebūtų bent mažo būrelio lietuvių. Po pasaulį išsibarstę tautiečiai buriasi į bendruomenes, steigia įvairius klubus, lituanistines mokyklas, kad galėtų dalytis savo patirtimi, pasikalbėti gimtąja kalba, palaikyti ryšius su tėvyne. Alikantė laikoma svarbiausiu Ispanijos pakrantės Kosta Blankos miestu, įsikūrusiu Valensijos regione, tai kartu ir provincijos centras, gyvas, populiarius pajūrio kurortas, vienas iš sparčiausiai kylančių miestų Ispanijoje. Alikantėje yra įsikūrusi lituanistinė mokykla „Draugystė“, priklausanti Alikantės kultūrinei lietuvių asociacijai (*Asociación Cultural Lituana de Alicante*). Mokykla oficialiai įsteigta 2018 m. rugsėjo 29 d, o jos veiklos ištakos 2017 m., kai Alikantėje pradėjo veikti *Vaikų klubas*. Alikantės lituanistinė mokykla „Draugystė“ veikia kaip neformali lituanistinio švietimo įstaiga, registruota Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje. Mokytiš šioje ugdymo įstaigoje lietuvių kalbos bei istorijos ir kultūros kviečiami mokiniai nuo 3 iki 19 metų. Ne veltui pasivadinsi „Draugyste“ (tokį pavadinimą davė patys mokiniai) lituanistinė mokykla ypač išsiskiria savo draugiškumu, bendruomeniškumu, jaukumu, prasminga ir kryptinga veikla. Mokyklos bendruomenė organizuoja įvairiausias veiklas, mini valstybines ir kitas Lietuvos šventes, prisideda prie įvairių konkursų bei projektų. Šios mokyklos mokytojos itin atsidavusios darbui, kuris nė vienai iš jų nėra pagrindinis, ir dažnai

vykdomos į lituanistinę mokyklą jos sukanka ne vieną dešimtį kilometrų. Alikantės lituanistinėje mokykloje „Draugystė“ bendraujama, žaidžiama lietuvių kalba, todėl mokytojams labai svarbu sudominti vaikus lietuvių kalba, pateikti mokymosi medžiagą įtaigiai ir kūrybiškai, kad ji jiems patiktų ir mokymasis asocijuotųsi su geromis emocijomis. Taip pat mokyklos komandai svarbu užtikrinti mokiniams palankią, saugią emocinę aplinką, jog vaikai galėtų būti lietuviškoje terpėje su savo bendraamžiais ir kalbėti lietuvių kalba be jokios vidinės baimės.

Vadovė Elena Vaičiulytė

Elena Vaičiulytė, Ispanijos lituanistinių mokyklų Švietimo tarybos pirmininkė ir Alikantės lituanistinės mokyklos „Draugystė“ įkūrėja ir vadovė, teigia, kad svarbu

padėti lietuvių kalbos pagrindus dar ankstyvoje vaikystėje. Su Alikantėje gyvenančia aktyvia lietuve kalbėjomės apie gimtosios kalbos išsaugojimo svarbą, didžiausius iššūkius, kylančius mokant(is) lietuvių kalbos, būdus, kaip motyvuoti vaikus jos mokytis, ir ateities planus.

Lituanistinė mokykla „Draugystė“ oficialiai įsteigta 2018 m. Kaip atsirado pati idėja ją steigti? Kiek mokykloje dirba mokytojų? Kaip sekėsi juos suburti?

2016 m. mūsų mišrioje ispaniškoje ir lietuviškoje šeimoje gimė sūnus. Dar prieš jam gimstant, susipažinusi su nemažai Alikantėje ir jos provincijoje gyvenančių lietuvių, pamačiau, kad dauguma čia gimusių ir augančių vaikų lietuviškai nekalba, geriausiu atveju supranta. Todėl ėmiau domėtis šia tema, ieškoti literatūros, stebėti šeimas. Atradau ir perskaičiau Loretos Vilkytės knygą „Kaip padėti vaikams užaugti dvikalbiams“, įkvėpusią mane nieko nelaukiant pačiai imtis iniciatyvos – taip gimė *Vaikų klubas*, kad tėvai ir vaikai galėtų bendrauti, žaisti lietuviškai, kurti lietuvišką aplinką, kuri yra be galo svarbi, norint išsaugoti ir puoselėti gimtąją kalbą gyvenant kitoje šalyje. Taip pat norėjau susipažinti su tėveliais, išsiaiškinti jų poreikius, požiūrį į lituanistinę mokyklą. Kaskart su vyru ir vaiku važinėdavome į vis kitoje Alikantės provincijos dalyje vykstančius susitikimus, juose dalindavau tėvams anketas, siekdama išsiaiškinti lituanistinės mokyklos poreikį. Mano vizija buvo, kad klubas išaugtų į lituanistinę mokyklą. 2017 m. gimė vaikų klubas, kurio organizacinę veiklą perėmė kita mama, ir jis gyvuoja iki šiol – tėvai su vaikais savaitgaliais renkasi gryname ore dalyvauti žygiuose, bendrauti, o 2018 m., atsiradus mokytojoms, oficialiai įsteigėme mokyklą.

Vienam žmogui sunku įkurti mokyklą, rasti patalpas, suburti mokytojus, sukviesti vaikus - kas jus palaikė?

Labiausiai mane palaikė ir vedė į priekį turbūt stipriausia motyvacija – mano pačios vaikas ir noras perduoti jam lietuvių kalbą kaip gimtąją. Taip pat mane šioje veikloje labai palaikė ir dabar labai padeda mano vyras. Jis mato, kiek daug vaikams duoda mokykla ir kaip tai svarbu, pats mokosi lietuvių kalbos Pietų Amerikos lituanistinėje mokykloje (PALM), suaugusiųjų grupėje.

Alikantės lietuvių bendruomenės pirmininkas suvedė su Alikantės Europos mokyklos mokinius lietuvių kalbos mokančia mokytoja Sandra Matulienė, kuri irgi

turėjo minčių steigti lituanistinę mokyklą. Po mūsų susitikimo supratau, kad turime viską, ko reikia mokyklai steigti. S. Matulienė viename renginyje susipažino su pradinių klasių mokytoja Aiste Milmontiene, kuri prisijungė prie komandos. Drauge dirbame jau 4 metus. Na, o šiais mokslo metais prie mūsų prisijungė dar viena mokytoja Neringa Kanclerė. Mokytojos yra nuostabios, labai kūrybiškos ir mylinčios vaikus, mano akimis, jos mokykloje kuria tikrus stebuklus. Visos esame skirtingos ir puikiai viena kitą papildome, drauge aptariame pamokas, prireikus viena kitą pavaduojame. Mūsų bendrystė ir bendradarbiavimas siekiant bendro tikslo yra didžiulė dovana.

Mokyklos kolektyvas 2022 m.

Tikėjimas ir noras kurti lituanistinę mokyklą buvo toks didelis, kad, atrodo, kur tik beldžiau, durys iš karto atsidarė. Labai susidraugavau su patalpų, priklausančių Alikantės savivaldybei, šeimininke, papasakojau apie svetur nykstančią lietuvių kalbą, pristaciau projektą, jie liko sužavėti, ir, nors tada dar neturėjome juridinio asmens statuso (dabar mokykla priklauso Ispanijoje registruotai Alikantės lietuvių kultūros asociacijai), iš karto gavome patalpas. *Vaikų klube* sutikti tėveliai labai palaikė – daugumos jų vaikai lankė ir iki šiol lanko lituanistinę mokyklą, mokyklos

bendruomenė yra ištis šilta ir palaikanti.

Ko konkrečiai išmoka vaikai Jūsų mokykloje? Kiek mokinių ją lanko? Kokio amžiaus?

Mokiniai mokosi lietuvių kalbos, kultūros, istorijos. Jau antrus metus mokomės pagal Integruotą lituanistinio švietimo programą. Didžiausias dėmesys, be abejo, yra skiriamas lietuvių kalbos mokymui. Minėdami įvairias Lietuvai svarbias šventes mokomės istorijos. Kasmet mokyklą lanko apie 30 vaikų nuo 3 iki 15 metų. Yra 3 vaikų grupės: nuo 3 iki 5 metų (mažieji), nuo 6 iki 8 metų (viduriniai) ir nuo 9 metų (vyresnieji). Mažieji daugiausia mokosi žaisdami įvairius didaktinius žaidimus, ratelius, dainuodami daineles, žaismingai susipažindami su raidelėmis, atlikdami įvairius darbelius smulkiajai motorikai lavinti. Viduriniai mokosi skaityti, rašyti, atlieka įvairias rašto užduotis – dirba rimčiau, nors skiriamas dėmesys ir laikas žaidimų, priešpiečių pertraukoms, kur klesti laisvas vaikų bendravimas ir draugystės. Na, o vyresniųjų grupėje didesnis dėmesys skiriamas lietuvių kalbos rašybai ir gramatikai, skaitomi, analizuojami tekstai, organizuojamos viktorinos. Visose amžiaus grupėse labai svarbus įdomus, įtraukus medžiagos pateikimas pagal vaikų amžių.

Viduriniųjų grupė (1-2 klasė)

Ar Ispanijoje gyvenančių lietuvių tėvų vaikai gimtąją kalbą girdi tik namų aplinkoje? Ar Jūsų mokykloje yra tokių vaikų, kurie visai nekalba lietuviškai?

Tai labai priklauso nuo kiekvienos šeimos, pirmiausia – jos požiūrio į lietuvių kalbą ir bendravimą su lietuviais, taip pat nuo gyvenamojo regiono, ar yra jame lietuvių bendruomenė, lituanistinė mokykla. Mūsų regione tenka sutikti ir lietuvių tėvų vaikų, kurie lietuvių kalba šneka silpnai, nes savo dirbančių tėvų beveik nemato, lanko mokyklas ir būrelius, kur vartojamos ispanų, anglų kalbos. Labai svarbu suvokti, kad ir lietuvių šeimoje gimtosios kalbos perdavimas gyvenant kitoje šalyje nėra savaiminis procesas, tam reikia sąmoningų tėvų pastangų. Turėjome tik porą vaikų, kurie visai nekalbėjo lietuviškai. Ne vienas pradėjo kalbėti, atsakyti lietuviškai į klausimus lankydamas lituanistinę mokyklą, kas mums yra didžiulis džiaugsmas. Šiais metais mokyklą pradėjo lankyti viena lietuviškai nekalbanti mokinukė, kuri jau irgi prašeko lietuviškai pamokų metu. Visgi dauguma tėvų į mūsų mokyklą atveda lietuviškai kalbančius vaikus. Vaikų kalbos lygiai labai

skiriasi, tačiau galime pasidžiaugti, kad „branduolį“ sudaro gerai lietuviškai kalbantys vaikai, kurie lyg „patempia“ prasčiau kalbančius, dėl to pastarieji greičiau padaro pažangą. Todėl mūsų mokykloje gali skambėti ir skamba tik lietuvių kalba tiek pamokų, tiek pertraukų metu. Norisi, kad vaikai visiškai pasinertų į lietuvišką erdvę, lyg atvykę į „mažąją Lietuvėlę“.

Pamokų sėkmę, mano manymu, lemia saugi, vaikui palanki emocinė aplinka, mokytojų kūrybiškumas ir ryšys su vaikais, na, ir atsakingumas tėvelių požiūris į mokyklos lankymą.

Ar noriai vaikai mokosi lietuvių kalbos? Kaip manote, kas sunkiausia yra mokantis lietuvių kalbos? Nuo ko reikia pradėti jos mokytis? Kas, Jūsų manymu, lemia pamokų sėkmę?

Lietuvių kalbos mūsų mokyklos vaikai mokosi tikrai noriai. Ačiū mokytojoms, kurios individualiai ir kruopščiai ruošiasi kiekvienai pamokai, stengiasi sudėtingą medžiagą pateikti įdomiai, įtraukiai, sugeba sudominti ir įtraukti vaikus. Sunkiausia turbūt yra atrasti motyvacijos, ypač vyresniems vaikams, lankyti mokyklą, kai už lango gražus oras, o reikia šeštadienį keltis ir važiuoti į mokyklą. Pradėti mokytis lietuvių kalbos reikia kuo jaunesniame amžiuje, efektyviausiai – per žaidimus, susieti su smagumu ir teigiamomis emocijomis. Svarbu, kad vaikams lietuvių kalbos mokymasis asocijuotųsi su smagiomis patirtimis, draugystėmis. Tuomet ir sudėtingesnė medžiaga įsisavinama lengviau. Manau, kad lemiamą vaidmenį mokantis lietuvių kalbos vaidina ne tik mokytojų išradingumas ir kūrybiškumas, bet ir tėvų požiūris ir jų palaikymas mokymosi procese. Jei tėvai namuose lietuvių kalbai dėmesio visai neskirs, jos nevertins, tai ir lituanistinė mokykla stebuklo nepadarys...

Velykinė pamoka

Kaip atrodo lietuvių kalbos pamokos mokyklėlėje? Kuo jos skiriasi nuo Lietuvoje vykstančių pamokų? Ar šias pamokas lankantys vaikai yra įpareigojami atlikti namų darbus?

Renkamės pusvalandį prieš prasidedant pamokoms ir pasineriame į smagų šurmulį, kad vaikai spėtų laisvai pažaisti, pabendrauti ir kad išvengtume vėlavimo į pamokas, kadangi vaikai renkasi iš visos Alikantės provincijos. Tuomet visi – nuo mažiausio iki didžiausio – buriamės į didelį draugystės ratą, kuriame pasisveikiname, susipažįstame su naujais mokiniais, prisistatome, pažaidžiame, padainuojame, pasimankštiname. Smagi bendra dalis padeda atsipalaiduoti ir smagiai nusiteikti.

Jei būna kuri nors Lietuvai svarbi šventė, data, bendrojoje dalyje susėdame ir kalbame apie tai, žiūrimė vaizdinę medžiagą, diskutuojame.

Po bendrosios dalies amžiaus grupės išsiskirsto į klases darbams. Mažieji toliau mokosi žaisdami, dainuodami, atlikdami įvairius darbelius smulkiai motorikai

lavinti. Vyresnieji sėda prie skaitymo, rašto ir kitų užduočių, vyriausieji dirbti išeina į atskirą klasę, kur rimčiau mokosi lietuvių kalbos ir gramatikos.

Mažesniųjų grupėms labai svarbios laisvų žaidimų, priešpiečių pertraukos, kuomet vaikai susėdę prie stalo priešpiečiauja, bendrauja...

Pamokos nuo Lietuvoje vykstančių skiriasi tuo, kad jos vyksta ne kasdien, tad būna labai įvairiapusės ir koncentruotos. Mokyklos lankymas yra neprivalomas, tad labai svarbu, kad vaikams būtų smagu ir kad jie norėtų grįžti, kad mokymo metodai būtų įtraukūs. Kad netrūktų smagios veiklos ir juoko, ypač mažesniųjų grupėse. Vyresniuosius, paauglius sudominti yra nemenkas iššūkis. Bet kokiu atveju svarbu ir tai, kad vaikai rimtai pasimokytų lietuvių kalbos ir gramatikos. Tai tikrai nelengva suderinti, tačiau puikiai pavyksta. Kalbos lygiai tose pačiose amžiaus grupėse labai skiriasi, todėl mokytojoms tenka galvoti apie kiekvieną vaiką.

Visgi svarbu suprasti, kad esame ne laisvalaikio centras, o lituanistinė mokykla, tad mums svarbu, kad vaikai lankydami mokyklą darytų pažangą mokydami lietuvių kalbos.

Namų darbai užduodami labiau vyresniųjų grupei „Eduka“ sistemoje. Mokytoja sugalvoja įdomių namų darbų, kuriuos vaikai noriai atlieka: pavyzdžiui, pristatyti Lietuvos miestą. Turime lietuviškų knygų biblioteką, tad vaikai visada gali skaityti lietuviškas knygas, skatiname tai kviesdami pristatyti perskaitytas knygeles pamokose.

Ukrainos palaikymo akcija mokykloje

Ar susidūrėte mokyklėlės veikloje su iššūkiais? Jei taip, kokiais?

Taip, nuolat susiduriame su įvairiais iššūkiais mokyklos veikloje. Turbūt pagrindinis iššūkis yra pritraukti vaikus, į lituanistinę mokyklą, tiksliau tariant, įtikinti jų tėvelius, kad jie nors kartą atvestų savo vaiką į mokyklą. Lietuvių Alikantės provincijoje yra tikrai daug, visgi tik labai mažas procentas lanko lituanistinę mokyklą. Lemiamą vaidmenį čia atlieka tėvų požiūris į lietuvių kalbą, jos išsaugojimą.

Kitas iššūkis yra ribotas mokytojų laikas, kadangi visos dirbame kitus darbus ir auginame vaikus. Stengiamės, kad per visuomeninę veiklą nenukentėtų mūsų pačių šeimos ir vaikai, mūsų vaikų lietuvių kalba. Tad dalyvauti visuose esamuose mokymuose ir seminaruose tiesiog fiziškai negalime. Nors jie tikrai be galo įdomūs ir naudingi, tenka nusistatyti prioritetus.

Kitas, jau minėtas iššūkis yra skirtingi vaikų kalbos lygiai, kas reikalauja individualaus užduočių paruošimo. Jei turime praktikantų, jie tikrai labai padeda,

tačiau visiems mokslo metams praktikantų gauti nelengva, be to, praktikantas praktikantui nelygu – patirtis parodė, kad reikia kruopščiai atsirinkti, įvertinti žmonių motyvaciją, kad jie atvažiuotų nusiteikę dirbti, imtis iniciatyvos. Dar vienas iššūkis yra vaikų lankomumas – Alikantės klimatas lepina saulėtomis dienomis, tad kartais, ypač po Velykų, mokinių lankomumas drastiškai sumažėja, tuomet tampa sunku suspėti išėti mokslo metų programą, pradėti naujas suplanuotas temas, nes į pamokas susirenka tik po kelis mokinius.

Kuo Lietuvos mokslo ir švietimo institucijos galėtų padėti organizuojant lituanistinį švietimą, skatinant užsienyje gyvenančių tautiečių dalyvavimą mokslinėje, švietėjiškoje ir kultūrinėje veikloje?

Galime tik pasidžiaugti sklandžiu bendradarbiavimu su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, jaučiame globą ir pagalbą nuo pat mokyklos įkūrimo pradžios. Kasmėturime galimybę dalyvauti ŠMSM ir kitų institucijų rengiamuose konkursuose mokomajai medžiagai, knygoms, mokymo priemonėms, renginiams finansuoti. Lietuvos mokslo ir švietimo institucijos, Užsienio reikalų ministerija kaskart vis labiau prisideda prie užsienio lituanistinio švietimo gerovės ir plėtros. Nuo kitų metų užsienio lituanistinės mokyklos gaus finansavimą. Smagu būtų, jei tik leistų situacija, gauti kvietimų mokytojams į Lietuvoje vykstančius gyvus renginius, seminarus. Tokie susitikimai, gyvos pažintys su kitų lituanistinių mokyklų mokytojais, bendrystės jausmas motyvuoja, įkvepia tolimesnei veiklai.

Ar turite viziją, kuo gali tapti mokykla po penkerių ar dešimties metų? Apie ką svajojate?

Mūsų vizija yra didelė, klestinti, įtrauki lituanistinė mokykla, kuri plačiai neštų žinią apie gimtosios kalbos išsaugojimo svarbą, kurioje dirbtų motyvuotų mokytojų komanda ir kurią noriai lankytų bent 200 mokinių. Kurioje galimybę mokytis lietuviškai turėtų ir kitataučiai tėveliai. Kad puikiai lietuviškai kalbantis vaikas mūsų regione nebebūtų retenybė ne tik lietuvių, bet ir mišrioje šeimoje.

Nuotrauklos E. Vaičiulytės asmeninio archyvo.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

www.pasauliolietuvis.lt

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo,

nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

